

Η Επιθετική Μετοχή

Ποια μετοχή λέγεται επιθετική;

Επιθετική λέγεται η μετοχή που συνήθως συνοδεύεται από άρθρο και λειτουργεί στο λόγο ως **επίθετο**, δηλαδή προσδιορίζει ουσιαστικά ή αντωνυμίες.

- **Αί πόλεις αί δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις** διοικούνται.
(= Οι πόλεις που έχουν δημοκρατικό πολίτευμα διοικούνται με βάση τους νόμους που έχουν θεσπιστεί)
 - Στο παράδειγμα και οι δύο μετοχές έχουν άρθρο. Η μετοχή **αί δημοκρατούμεναι** προσδιορίζει το ουσιαστικό **αί πόλεις**. Η μετοχή **τοῖς κειμένοις** προσδιορίζει το ουσιαστικό **τοῖς νόμοις**.
- **Καταλαμβάνει πώλους εἰς δασμὸν βασιλεῖ ἐκτρεφομένους**
(= αιχμαλωτίζει πουλάρια που εκτρέφονταν ως φόρος για τον βασιλιά.)
 - Στο παράδειγμα η μετοχή **ἐκτρεφομένους** δεν έχει άρθρο. Προσδιορίζει το ουσιαστικό **πώλους**.

Η επιθετική μετοχή δέχεται **άρνηση οὐ**, όταν εκφράζει κάτι **πραγματικό**· σπανιότερα, όταν εκφράζει κάτι **υποθετικό** ή **υποκειμενικό**, παίρνει **άρνηση μή**.

- Ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον
(= Στον πόλεμο που πρόκειται να γίνει και που απλώς δεν άρχισε ακόμη.)
 - Η μετοχή εκφράζει κάτι **πραγματικό**.
- Ὁ μὴ δαρεις οὐ παιδεύεται
(= Αυτός που δε δάρθηκε δεν παιδεύται)
 - Η μετοχή εκφράζει κάτι **υποθετικό**.

Η επιθετική μετοχή ισοδυναμεί με αναφορική πρόταση, γι' αυτό λέγεται και **αναφορική μετοχή**. Δες το παράδειγμα...

- **Αί πόλεις αί δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις** διοικουῦνται. (= Οι πόλεις που έχουν δημοκρατικό πολίτευμα διοικούνται με βάση τους νόμους που έχουν θεσπιστεί)

Η επιθετική μετοχή ως ουσιαστικό ονομάζεται ουσιαστικοποιημένη μετοχή

Αρκετά συχνά το ουσιαστικό που προσδιορίζει μια επιθετική μετοχή παραλείπεται. Στην περίπτωση αυτή η μετοχή παίρνει τη συντακτική θέση του ουσιαστικού. Έτσι μιλάμε για **ουσιαστικοποιημένη μετοχή**. Με το τρόπο αυτό προήλθαν πολλά ουσιαστικά που χρησιμοποιούμε σήμερα, π.χ. το παρόν, το μέλλον, το παρελθόν.

Συνηθισμένες ουσιαστικοποιημένες μετοχές είναι οι παρακάτω:

ὁ ἄρχων, ὁ διώκων (= ο κατήγορος), ὁ κλέπτων (= ο κλέφτης), ὁ νικῶν (= ο νικητής), ὁ τεκῶν (= ο πατέρας), ἡ τεκοῦσα (= η μητέρα), ὁ φεύγων (= ο κατηγορούμενος - ο εξόριστος), ἡ εἰμαρμένη (= η μοίρα), ἡ ἐπιούσα (= η επόμενη μέρα), οἱ κρατοῦντες (= οι άρχοντες), οἱ λέγοντες (= οι ρήτορες), οἱ πολιτευόμενοι (= οι πολιτικοί), οἱ προσήκοντες (= οι συγγενείς), οἱ τεθνεῶτες (= οι νεκροί), τὸ ἀνειμένον (= η άνεση), τὸ δεδιὸς (= ο φόβος), τὸ δέον (= το πρέπον), τὸ δοκοῦν (= η γνώμη), τὸ ἡσυχάζον (= η ησυχία), τὸ θαρσοῦν (= το θάρρος), τὸ λεγόμενον (= η φήμη), τὸ λυσιτελοῦν (= η ωφέλεια), τὸ μέλλον, τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ νοσοῦν (= η νόσος), τὸ προσήκον (= το αρμόζον), τὸ συμφέρον, τὸ συνεστηκός (= οι συνωμότες), τὰ βεβουλευμένα / τὰ γνωσθέντα / τὰ δεδομένα / τὰ δόξαντα / τὰ ἐψηφισμένα (= οι αποφάσεις), τὰ δέοντα / τὰ προσήκοντα (= τα πρέποντα), τὰ καθεστῶτα (= η υπάρχουσα κατάσταση), τὰ κατηγορημένα (= οι κατηγορίες), τὰ κηρυχθέντα (= οι διαταγές), τὰ νομιζόμενα (= τα καθιερωμένα), τὰ συγκείμενα (= οι ισχύουσες συνθήκες), τὰ συμβάντα, τὰ ὠμολογημένα (= οι συμφωνίες)

Η χρήση της επιθετικής μετοχής

Η επιθετική μετοχή χρησιμοποιείται ως:

1. υποκείμενο

- Τὸ μέλλον ἀφανές ἡμῖν ἐστίν.
(= το μέλλον μας είναι αφανές.)

2. αντικείμενο

- Οἱ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον βούλονται.
(= Οι νόμοι θέλουν το δίκαιο κι αυτό που συμφέρει.)

3. κατηγορούμενο (η επιθετική μετοχή είναι πάντοτε έναρθρη)

- Οὗτος ἦν ὁ ἀδικήσας καὶ ἐπιβουλεύσας ἡμῖν
(= Αυτός ήταν που μας αδίκησε και σκέφτηκε το κακό για μας.)
Στο παράδειγμα ὁ ἀδικήσας συνοδεύεται ἀπὸ ἄρθρο· ἡ μετοχή ἐπιβουλεύσας δὲν ἔχει ἄρθρο, συνδέεται ὅμως με τὴν προηγούμενη μετοχή με τὸν "καί". Ὅπως ξέρουμε, ὁ "καί" συνδέει ὁμοίους ὀρους.

4. επιθετικός προσδιορισμός

- Ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν Τεμενίτιν **καλουμένην**.
(= Οδήγησε το στρατό στα σύνορα στην περιοχή που λέγεται Τεμενίτις.)

5. κατηγορηματικός προσδιορισμός (δεν αναλύεται σε αναφορική πρόταση)

- Οἱ στρατιῶται εἶχον τὰς ἀσπίδας **ἐκκεκαλυμμένας**.
(= Οι στρατιώτες είχαν τις ασπίδες ακάλυπτες.)

6. παράθεση

- Λύσανδρος παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον **οὔσαν** Ἀθηναίων
(= Ο Λύσανδρος έπλεε κοντά στη Λάμψακο που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων.)

7. επεξήγηση

- Οὔτοι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οἱ ταύτην τὴν φήμην **κατασκεδάσαντες**, οἱ δεινοὶ εἰσὶν μου κατήγοροι.

8. ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός

- Πρὸς ἕκαστον τῶν εἰρημένων ἐνεχείρει τι λέγειν ὁ Φίλιππος, [γεν. δαιρετική]

9. εμπρόθετος προσδιορισμός

- Ἱστορεῖ τὴν Πλάτωνος περὶ τῶν ὄντων δόξαν. [εμπρόθ. αναφοράς]

10. δοτική προσωπική

- Φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, [δοτ. προσωπική κτητική]

Μέχρι στιγμῆς ἔχουμε μάθει για ἓνα ἀπὸ τὰ τρία εἶδη τῆς μετοχῆς, τὴν ἐπιθετικὴ μετοχή!

